

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în înțirul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul III.

Ori-ce inserate,
se platesc pe serie sau laia, cu litere merunte garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a doua și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.

Prenumeratiunile se pot face în modulu celui mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 83.

— Sibiu, Mercuri 15/27 Octobru. —

1880.

Memoriul Romaniei asupra tractatului de comerț cu Angli'a.

(Urmare.)

8. Starea normală a comerțului internațional este aceea, în care o țară exportă pe câtu importă. Atunci există în comerțului unei țări, cum se exprima John Stuart Mill, un echilibru stabil, că în mecanica. Când acest echilibru există, schimbul e perfect.

Acest echilibru tinde înse totdeauna a se stabili. Când se importa mai mult de câtu se exporta sau vice-versa, diferența se platesc în bani numerare, sau prin soldarea de datorii, adică de capitaluri împrumutate, sau de dobândile acestora. Comerțului în timpurile noastre fiindu basat pe un schimb prin intervenirea banilor, cerințele echilibrului importului și al exportului produc, la epocă determinate, în cantitățile de bani în numerar existente, o sporire într-o țară și o scădere în alta țară. Astfel fluctuațiunea numerarului banesc se simte mai ales la acele epocă ale anului, în care computurile comerțului se închid și se lichidează. Acele diferențe între import și export înse nu pot dura indefinit, și echilibrul trebuie neapărat se restabilească într-un mod oarecare. Țara care își termină anul comercial cu un deficit, sau își mărește producțiunea interioară prin stimulentele ce acesta capeta în importul din străinătate; sau, dacă populațiunea nu are vigoare, elasticitatea și energi'a necesară pentru a produce mai mult de câtu consuma, țara sarăcesce, și producându mai puțin, începe totuodată a importa din an în an mai puțin.

9. Acesta este mersul regulat și normal al comerțului, abstractiune făcându de ori-ce teorie. În această stare de lucruri normală, fiecare țară exportă produsul produselor sale în țări unde ele sunt reclamate, și fiecare țară importa acele obiecte, pe care sau nu le produce de felu, sau le produce numai într-o cantitate sau calitate nedestulătoare.

În genere vorbindu, ori-ce mesura, care strica acest echilibru, e periculoasă și înlocuiesc o stare de lucruri naturală prin o stare artificială, care în fine devine daunătoare mai mult ori mai puțin pentru amendou țările care întretin un comerț. Țările mai puțin dezvoltate economic, suferă firesc mai mult. Când taxele vamale grele punu pedici importului, atunci și exportul necesarmente e lovit; când taxele vamale sunt mai ușoare, și exportul ia unu aventu, dinpreună cu producțiunea internă.

10. Înse sub ori-ce felu de sistem ar trai o țară, fie sub acela al schimbului direct al marfurilor, fie sub acela al schimbului monetar, ea importa și exporta aceleasi obiecte și în aceleasi cantități. Singur'a deosebire este, că sub antaiulu sistem balanțiar se stabilesc între import și export direct prin marfuri, pe când sub alu douilea sistem import și export se bilanțiază din numerar, reprezentat în credit sau în debit.

11. Din aceste premise reese, că fiecare țară își are producțiunea ei proprie, că această producțiune este, în parte întrebunțată într-o îndestulă însuși trebuințele ei, era în parte este destinată a fi preschimbată în contra altor obiecte de proveniență străină, — și în fine, că nu e nici natural, nici logic, nici profitabil, că prin taxațiuni vamale exagerate, importul se fă micșorat, fiindu-că această corespunde necesarmente unei sporiri a prețului marfurilor, înbinată cu o înpușinare a exportului, fiindu-că țara care comite această gresială, e silită se dea în contra marfurilor scumpe de ea însuși, produse mai multe de ale ei, adică ea e silită a cumpera acelasi obiecte de import, cu o catime mai mare de produse de export.

12. De aci urmădă, că a introduce taxațiuni, menite a protege industrii neexistente;

este cele mai dese ori, a lovi unu produs existentu, o sorgintă actuală de bogăție.

13. Aplicandu aceste principii, care sunt și ale științei și ale practicei, în specialu la starea economică și financiară a Romaniei, ajungem a vedea clar, ce cale trebuie se apucăm, cându e vorba de organizarea taxelor vamale, cându e vorba de încheierea unui tractat de comerț.

14. Romani'a e o țară exclusiv agricolă. Acesta cel puțin este starea actuală a lucrurilor.

Dovada ne-o da următoarea tabelă, din care constatăm, că ³/₄ alu exportului nostru consistă în cereale, și care esplica de ce țara noastră într'ea se afla într-o mare strimțorare, cându recolta cerealelor este rea.

Anii	Exportul total în lei	Exp. de cereale în lei	Cer. % ale totalului
1871	177.682,782	145.434,668	81,9
1872	166.557,104	126.976,234	76,2
1873	157.570,732	119.781,239	76,0
1874	134.713,818	100.127,580	74,3
1875	144.962,079	113.025,583	78,0
1876	235.256,786	172.071,085	73,1
1877	141.081,300	83.765,212	59,4

15. Acesta situațiune economică se considera de cătra unii că o nenorocire și se crede, că trebuie se ne damu toate silințele, putincioase și neputincioase, pentru a deveni din țară agricolă, o țară industrială.

Se uita înse, că și agricultur'a este o industrie, amu putea dice, mam'a tuturor industriilor. Se scapa din vedere, că celelalte industrii, era mai cu sâma fabricile, sunt rezultatul unei bogății bine stabilite și constante, unei abundențe de capital, unei bune stări materiale crescânde și unei creșteri continue a populațiunii.

Cându vomu judeca lucrurile din acestu punctu de vedere generalu, trebuie recunoscutu, că ar fi o gresială economică, a subtrage agriculturii mijlocele de a prospera, de a progresa și a căuta a le da unei altei industrii, care întempina multe greutăți pentru a concura cu o industrie străină corespunzătoare. Agricultur'a, că și aceea industrie nascându, potu fi aduse în stare de langușime; una din lipsa de capitaluri, cealaltă din nepotnția de a se menține timpul îndelungatu altfelu, de câtu prin plata de cătra contribuabili a beneficiului ce reclama.

În societățile unde se făc asemenea experimente, se introduce pe nesimțite, dar cu siguranță, desordinea în organizarea muncii și a distribuțiunii ratiionale a capitalului; era rezultatul este decadența economică.

16. În Romani'a agricultura se face în condițiuni rele și înapoiate. Producem indestul de puțin, înse puțin și de o calitate inferioară. Sistemul exploatării pământului e, precum ilu numesc Liebig cu onoare, unu sistem de exploatare hotărâscă. Storcem puterile escelentului nostru pământ fără mila, fără calculu, fără prevedere și într-unu modu disordinat: pe cându această fabrică montată gata de Dumnezeu, cere numai a fi condusă cu înțelegință, cu prudență și cu ajutorul capitalului economisat de națiune, sau împrumutat din străinătate, pentru o îmbogăți pe totu.

Făcându-că producțiunea pământului nostru maltratată prin rele arături, prin lipsa totală de asolamente, prin o cultură neglijentă și neglesă, a devenit nesatisfăcătoare: nu urmădă de aci că consecența, că trebuie se ne căutam noroculu în alte industrii, create în modu artificialu și producându prin urmăre scumpu. Trebuie se ne punem seriosu la o exploatare inteligentă și rațională a pământului nostru, atât de manșu și de bogat.

Nu e vorba de a exclude cu totulu introducerea în țară de modalități noue de producțiune, mai apropiate situațiunii și dezvoltării noastre economice: dar ceea ce e certu și mai pre susu de ori-ce dubiu este, că trebuie se atințim principal'a noastră atențiune asupra producțiunii agricole a țării în toate ramificațiunile și dezvoltările ei.

17. Vomu ilustra această prin unu singuru exemplu.

Vinulu este în genere unu din obiectele cele mai importante de consumațiune în Europa. Cu creșterea populațiunii, cu îmbunătățirea stării populului, și cantitatea de vinu ce se consumă, devine din an în an mai mare. Pe de alta parte, cultur'a viei și cantitatea de vinu produsă se înpușină în multe țări prin teribil'a bătă a filoxerei. Nu ar castiga oare Romani'a, cându viticultura s'ar ameliora, cându în locul vitelor de proastă calitate amu planta totu vită bună, cându în locul multor soiuri de struguri se va introduce uniformitatea atât de necesară pentru producerea unui vinu bun și sănătos, cându amu pastră în fine vinulu în pifnție bine organizată și după toate regulile artei? Cine potu calcula foloșele ce voru decurge pentru noi din ameliorarea acestei ramuri importante a agriculturii?

Nu vomu face de câtu a aminti în treacatu beneficiile ce am trage din ameliorarea prasirei vitelor, și a culturii albinelor. E unu ce anormal se nu producem brandieturile cele mai bune, se nu exportăm ouă, și se importăm untulu și cear'a, de care avem nevoia. etc. etc.

„Transilvani'a.“

Sub acestu titlu comitele Stefanu Bethlen, unu din descendenții celor mai aprigi adversari ai elementului românesc, publică în „Kelet“ (Orientulu) din Clusiu nouă articli de coprinsu national-economicu, din cari respira totu-odată cea mai desfrenată poftă de a susține și perpetua domni'a absolută a elementului unguresc preste cel românesc în Transilvani'a. Magnatul acesta din Transilvani'a nu întielege nici uniunea cu Ungari'a altmentea, de câtu sub condițiunea, că magarii de aici se fă ajutați în totu modulu, că ei singuri se remana domni în țară și anume proprietatea de pământu se li se asigure lor. Fiindu-că ungurenii nu făc (mai bine nu pot face) totu pe voi'a celor din Transilvani'a, Bethlen îi muștra greu și pretinde ajutorul lor. „Alu cui este pământulu, alu acelaia este și țara“, dice St. Bethlen cu totu dreptulu. De aceea densulu și propune mai multe mijloce, parte absurde, parte blastemate și revoltătoare de spirite, prin care luandu-se pământulu dela alții, se se dea magarilor. Elu înpută greu guvernului și legislativei unguresci, că a suferitu, că prin operațiunile cadastrale se trăca prea multu pământu la romani, era pe fostulu ministru Kerkápolyi ilu condamna, că-ci a lasatu nașăudeniilor muntii în proprietatea lor, în care se aflășera bietii oameni ab antiquo, cându tocma din contra, după informațiunile venite la noi, chiaru și asia, cu contractulu celu au la mână, comunele românesci granitariate din acelu districtu au ramas pacalite și asuprite, apoi pe de-asupra, că pupas'a pe colacu, de câțiva ani, încă și servitorie prea plectate ale lui Tanárky.

Totu acilea, lui Stef. Bethlen îi pare multu greu, că și românii înaintădă în cultură. De altmentea grafulu nostru ține despre romani, că sunt buni numai de una: că se făc copii mai multi de câtu magarii. Dare-ar Dumnezeu că se fă asia, dară de si'i făc, le moru cu diecile de mii spre cel mai învederat periclu alu națiunii noastre. Înse după câte vedu și audu că de diece ani încôce, dora și dora voru mai începe se cugete și românii asupra viitorului lor și voru cunoșce în fine, că este decisă estermnarea lor din această țară. Stef. Bethlen nu stă singuru cu planurile sale, legionu este numerulu acelora carii cugetă că densulu, totu oameni decisi a luptă pe viață pe mărte, cu orice arme, legali și nelegali, omenesci sau drăcesci, mai înainte pe terenulu strictu nationalu și pe celu national-economicu, era în casu

de a nu'si ajunge scopulu nici asia, atunci cá in 1848—9 precum ii indemnà si Kossuth cu ai sei.

De aci incolo Stef. Bethlen lovesce si in altii, se arunca asupra unoru partide politice, de care'si bate jocu, apoi ia preste totu in aparare pe aristocrati'a magiara mijlocia s. a.

Erà lucru firescu, cá manusi'a aruncata de Bethlen se o ridice mai multi insi. Asia se sculara asupra lui in fói'a kossuthiana „Ellenzék“ (Opositiunea) din Clusiu, chiaru si in „Kelet“; dara cu temeiuri mai practice este combatuta periculós'a teoria a lui Bethlen in „Siebenb. deutsches Tageblatt“ din Sibiu. Magnatulu ardeleanu si partid'a sa se pare cá ar fi uitatu cu totul, cá acuma si magiarii se afla in Europ'a, éra nu dincolo de Caucasu undeva. Tageblatt le aduce aminte, cá astadi nu le mai folosese nimicu exclusiv'a proprietate de pamentu, pentru-cá proprietarii economi, agricultori au se lupte cu teribil'a concurentia straina si anume cu cea americana, care si pâna acuma incepù se sugrume pe agricultorii din Franci'a, Elveti'a, Angli'a si din o parte a Germaniei. Cifre spaimantátorie se comunica in acésta privintia. Numai in lun'a lui Augustu a. c. venira din Americ'a in Europ'a 325 de corabii mari cu 13 milióne 300 mii de mesuri numite Scheffel*), éra in Septembrie cu 15 milióne mesuri de grâu frumosu, o parte din acela macinatu gat'a in morile de vaporu facute in laintrulu corabiiloru, in care macina venindu pe mare câte 2—3 septemani séu si mai multu.

Pe lângã concurenti'a straina, agricultur'a nóstra este pedepsita si trantita inca si prin cumplít'a fonciera (dare de pamentu) cu 22% si mai multu, precum ne este cunoscutu la toti. Impositele publice au crescutu, ce e dreptu, in tóte staturile, pe airea inse s'au inmultitu si mijlócele de castigu in proportiuni piramidali, éra la noi din contra au scadiutu. Insusi St. Bethlen citédia date statistice comparative, la care stà elu insusi cá in marmuritu. Comune ardeleni iobagesci, care inainte de 1848 platau contributiune directa câte 150 fl. m. conv., astadi, sub dualismu, dau câte 3000 di: trei mii fl., adeca aprópe indouedicu. Adaoge, cá pe atunci nu sciá nimeni de monopóle, de accise, de timbru, de alte taxe nenumerate, care tóte facu mai multu de câtu chiaru iobagi'a vechia. Totu Bethlen spune, cá cunósce mosii, dupa care sub absolutismulu austriacu (1850—60) se platea câte 80 fl. dare directa, éra astadi platescu câte 900 fl.!

Nicairi in Europ'a nu se vendu atâtea mosii la toba, cá in Ungari'a si in Transilvani'a. Éca si alte cifre comparative dupa „Monitorulu ofic.“ din B.-Pest'a si dupa celu din Vien'a. In a. 1876 s'au licitatu prin sententiele tribunaleloru mosii mari si mici, in Austri'a (22 milióne de suflete) 6343, in Ungari'a si Transilvani'a 12,982. La 1877 in Austri'a 7981; in Ung. si Trans. 15,965. Preste mosiile vendute la toba au mai venitu la vendiare din mana libera (? de sila bucurosu) la 1876 in Ung. si Trans. 130,120, éra in 1877 si mai multe, adeca 152,963 proprietati mari si mici. In anii ce urmara, aceleasi vendiari s'au inmultitu neincetatu intru atâtea, câtu toti numerii Monitorului (Köz-löny) sunt plini, in câtu nici nu le póte numerá nimeni.

Cine pórtã vin'a cumplita la acestea calamitati infricosiate? Nu cumva poporulu romanescu? Cum póte fi unu magnatu crescutu in regiunile superiori ale societati, atátu de preocupatu si sclavu alu vechiloru prejudetie nationali si aristocrate? Cum de nu'si baga ei man'a in sinulu propriu, cá se afle de siguru adeverat'a scaturigine a calamitatiloru si a ruinei? De altmentrea póte cá vomu mai stá de vorba cu dn. grafu.

La toba la toba!

Sub hasta, sub hasta! strigau preconii si licitorii in Rom'a vechia.

A proposito de amarele espectoratiuni ale comitelui S. Bethlen, diariulu kossuthianu „Ellenzék“ face din „Monitorulu ofic.“ urmatoriulu estrasu frapantu de licitatiuni cu tob'a, care se voru in templá in curendu, de mosii mai mari, cá-ci de cele mici nu aru incapea in diece cóle.

Se voru licitá:

La judecatori'a din Feiurdu in 20 Dec. mosii'a contesei Ana A. K. in valóre de 70,000 fl. La Damony alui A. M. U. de 60,000 fl. 15 Dec. La

*) Scheffel, cuventu nemtiescu, coruptu din latinesculu scaphum, scaphium (roman: Scafa), mesura de dimensiuni fórte diferite; aici se intielege scafa, galét'a baniti'a prussiana, adoptata dela 1816 incóce, care face aprópe 55 litre francesci. In porturile nemtiesci se mesura si cerealiile in cumpena, dupa cantariu, cá la Galati, Brail'a etc. dupa Chila.

Tiszalök (Ung.) a dómnei A. K. de 165,093 fl. 12 Jan. La Klijust (Ung.) alui E. D. 77,648 fl. 4 Nov. La Vértes alui C. F. de 110,180 fl. Oct. 27. La Tisza-Oszlár alui Sam. B. de 41,082 fl. Dec. 15. La Parác (Ung.) alui Acatiu D. de 33,000 fl. 29 Nov. In Roba-Keresztur (Ung.) a d-nei Teresi'a K. 26,305 fl. 21 Dec. La Göncz a baronesei E. G. 156,386 fl. 26 Nov. Alui Paulu Sz. de 35,573 fl. 4 Nov. A comit. Lud. B. de 86,849 fl. Oct. 20. A lui E. B. de 348,785 fl. Nov. 16 la Lomnitiu. A lui Al. Sz. de 66,934 fl. la Bugyin. A baronesei C. H. de 28,802 fl. la Negerfalva.

In tóta lun'a poti scóte catalóge de acestea, in sume mari si sume mici. In câteva ani familiile aristocrate bogate s'au incordatu se cumpere tóte mosiile dela cele scapatate, au vediuu inse, cá prea se incurca, prea le incarca ele insele pe ale loru, prin urmare nu avura incatrau, cautara se le lase in manile jidoviloru si ale altoru straini. Ce se vedi inse, cá mai pe urma li se infunda si acestora, isi ingrópa capitalulu in mosii ingreunate preste mesura cu imposite si mai pe urma n'au cu ce speculá; infunda capitaluri si in asia numite investitiuni, cai, vite cornute, turme de oi, cara, aratruri, machine, edificie economice, si dupa aler-gaturi de di si nópte, abia scotu cu mare greutate 5% castigu. N'au nebunitu cá se asude numai pentru 5%.

Adunarea societati pentru fondu de teatru romanescu.

(Urmare si fine.)

Raportulu comitetului.

Onorabila adunare!

Raportulu nostru de asta-data n'are se fia lungu. Totulu s'ar potea resume in câteva cuvinte: am administratu fondulu Societati si am executatu decisiunile adunarii generale. Aceste sunt indatoriile pe cari ni le indica §. 17 alu statutelorú nóstre.

In câtu pentru administrarea fondului, insarcinarea de frunte a comitetului, cassariulu Societati va ceti acusi raportulu seu, care va dá informatiuni detaiate in asta privintia. Din acésta anticipamu, cá dela ultim'a adunare generala a Societati nóstre, tinuta in anulu trecutulu la Blasiu, fondulu a crescutu cu 1699 fl. 72 cr., si cá intregu capitalulu acuma se urca la 16,491 fl. 18 cr.

Relativu la executarea decisiuniloru adunarii generale din anulu trecutulu, avemu onórea a raportá, cá:

a) amesuratu proceduri sale anterióre si in conformitate cu decisiunea adunarii generale din Blasiu, comitetulu prin avocatulu seu a incercatu pe terenulu inapacuirii de-a incassá séu de-a asigurá restantiele ce Societatea le are la unu numeru considerabilu de individi, cari i'au subscrisu capitale si taxe, inse n'au platuru; acésta nisuintia a si fostu incoronata de successu, cá-ci mare parte a restantieriloru recercatii si-au complanatu indatoriile pe cale pacnica, dandu obligatiuni formale si platindu in rate sum'a deobligata, si numai câteva au pusu pe comitetu in trist'a positiune de-ai urmari pe calea legii. Aeste câteva processe, in cari pentru competintia s'a facutu exceptiune si apelata la tóte forurile, cari inse totudeauna s'au decisu in favorulu Societati, in meritu se judeca acuma.

Comitetulu deobligatu prin decisiunea adunarii generale din anulu trecutulu a raportá despre starea acestoru processe, are onórea a acude aici sub % raportulu avocatului seu, prin care se presinta totuodata si conspectulu restantieriloru Societati;

b) prin inapacuirii private si facute inaintea judecatoriei, dandu-se si obligatiuni formale, comitetulu crede a fi satisfacutu si acea dispositiune a numitei adunari generale, prin care i se recomandá se nisuiésca a asigurá pretensiunile nesigure;

c) comitete filiale inca nu s'a potutu infintia, cá-ci considerandu stagnatiunea ce de câtuva timpu a intratu in viét'i'a nóstra publica si sociala, dar si lips'a materiala ce apasa poporatiunea in multe parti, comitetulu n'a gasitu inca timpulu potrivit spre a repeti pasii mai de multu facuti fara successu in asta privintia;

d) asemenea s'au discutat in comitetu, cá in urmarea recomandarii facute de adunarea generala din Blasiu membriloru fundatori si ordinari pe viétia se li se dea diplome, precum se dau si la alte Societati de natur'a acesteia; dar fiindu-cá acésta dispositiune nu este de natura urgenta, realisarea ei s'a amanatu pe mai tardiu, din consideratiuni economice.

In fine, precum se vede si din registrulu ce'lu presentamu si cu asta ocaziune adunarii, constatamu, cá Societatea in acestu anu are 39 membrii fundatori, 26 membrii ordinari pe viétia, 26 membrii ordinari cu taxe anuale, si 3 membrii ajutatori.

Budapest'a, 10 Octobre 1880.

Josifu Vulcanu
secretariu.

V. Babesiu
v.-presied.

Sibiu, 18 Oct. a. c.

Siedinti'a II

se deschide la 11 óre si jumetate, asistandu éra unu publicu mare, sporitu si prin altii veniti de eri. In acésta siedintia comisiunile alese eri, raportara. Din raporturile lor, si pâna ce se va publicá processulu verbalu, anticipu, cá de asta-data fondulu s'a sporitu cu 800 fl. O suma de care inca nici la o adunare nu s'a incassatu.

S'a decisu, cá secretariulu se compuna istori'a a-

cestei Societati si s'o presinte la un'a din viitórele adunari generale.

Adunarea Societati fiindu invitata inca din anulu trecutulu la Lápov'a si la Gherl'a, de asta-data fu invitata éra si in doue locuri, si anume la Bai'a-mare si la Siomcut'a-mare. Societatea a decisu, cá viitórea adunare se se tina la Bai'a-mare.

Inchiiandu-se adunarea, Esc. Sa archiepiscopulu si mitropolitulu Mironu Romanulu a intrunitu la prandiu unu numeru frumosu de óspeti, intre cari si doue dame.

Cu asta ocaziune se pronunsiara mai multe toasturi si anume: Esc. Sa mitropolitulu pentru prosperarea teatrolui romanu, d-lu V. Babesiu pentru Esc. Sa mitropolitulu, de Bologa pentru Josifu Vulcanu, acesta la rendulu seu pentru inteligenti'a romana din Sibiu, d-lu V. Romanu pentru damele presinte, d-lu Andreiu Medeanu pentru d-lu George Baritiu, d-lu Mircea Stanescu pentru concordia intre cele doue biserici romane, vicariulu Popea pentru inteligenti'a romana, d-lu V. Romanu pentru press'a romana din Austro-Ungari'a ai carei reprezentanti mai toti se aflau de fatia, d-lu Gavrilu Manu pentru ambii mitropolitii romani. (Familia.)

Inaltimea Sa c. et r. Archiducele Rudolfu vine in Transilvani'a.

Asia ne spunu diariile, cá principele nostru de corónã invitatulu de cátra c. Samuilu Kendeffy (Candea) in castelulu seu dela comun'a Cârnesti (Kernyesd) in comitatulu Hunedórei, nu departe de cetatea Hunedór'a, va veni pe la inceputulu lui Novembre insoçitu de archiducele Leopoldu si de ducele reg. de Toscana cu o comitiva (suita) de 33 persóne, spre a vená la ursi in muntii Transilvaniei. Se dice, cá cu acelu scopu se facu preparative mari in numitul castelu. Nu se póte scí in care muntii se va instituí o venátóre cá aceea periculósã, dara ómenii nostrii venatori de profesiune si anume fruntasii din partile unde va placea junelui si curagiosulu nostru Cesare a vená, se se póte cum voru scí mai sprintenu si mai barbatesce, precum se portau candu ii chiamá principele gubernatoru Schwarzenberg, ducele Montenuovo si alte sommitati ale imperiului la epoche diverse.

Ddiu se póte in pace pe In. Sa.

Cei 413 deputati din camer'a Ungariei.

In tierile cu regimu parlamentariu este o mare necesitate, cá poporatiunea se cunósca bine elementele, din care se compune acelu corpu legislativu, despre care se dice, cá este „alesu“ si chiamatu cá se apere interesele poporului. Le pasa inse la prea puçini de o cercetare cá acésta. Dupa atâti ani, lui „Pesti Napló“ ii veni bun'a idea, cá se defaca pe cei 413 membrii in mai multe clase, dupa diversele lor calitati, vocatiuni, profesiuni.

Sunt 304 din propri'a Ungariei, 75 din Transilvani'a, 34 veniti din diet'a Croatiei = 413.

Din toti aceia sunt 227 proprietari de mosii mari, mijlocii si mici, cum si particulari; 81 advocati; 51 functionari; 18 preoti, din cari nici unulu de vreo lege orientala, ci 13 r.-cat., 2 reform., 3 luterani; 12 publicisti (diaristi); 10 profesori; numai 5 comercianti si industriari; 3 medici; 3 ingenieri; 1 farmacistu (apotecariu).

Dupa partide: 221 ministeriali (la cari se alatura si cei 34 croati); 120 opositiune moderata; 72 extremi (kossuthiani).

Dupa religiune: 211 rom.-catolici; 121 calvini; 44 luterani; 33 orientali de ambele confesiuni, adeca serbi, ruteni si din toti numai 4 (patru) romani?

„Pesti Napló“ classifica pe deputati si dupa regiuni. Noi acilea vomu face numai inportant'a observatiune care lovesce dreptu in capu. Din totu coprinsulu Transilvaniei cu Salagiu cu totu, sunt 60 deputati decisi ministeriali; 15 oponenti moderati (lasa-me se te lasu) si numai 4 extremi = 79.

Din totu Banatulu si din Voivodina, adeca romane si serbime, 38 ministeriali; 2 moderati; 4 nationali; cu totii 48.

Adeca: din teritóriele transilvane, banatiene si serbesci ministeriulu are 98 deputati in partea sa, din acelea districte, ale caroru nationalitati ministrulu Tisza disese de repetite-ori cá le va sfarmá. Acei 98 nu sunt nici serbiani si nici romani; intrebarea inse este: Cine iau alesu, d'aca iau alesu? Unu volumu de 50 cóle tiparite nu ne-ar spune atâtea, câtu ne spunu acestea cifre.

Se vina toti politici Europei, se asiste la viitóriele alegeri asia, precum voru decurge acelea, apoi se judece intre nationalitatile acestoru tieri.

Smolka si Rieger.

Ambele acestea nume sunt prea bine cunoscute, nu numai in laintrulu monarchiei, ci in tóta Europ'a. Polonulu galitianu Smolka avuse o rola po-

litica din cele mai importante inca din 1848/9 cá membru alu primului parlamentu austriacu deschisu in Vien'a, continuatu in Kremsier pâna la spargerea lui prin puterea reactiunii absolutistice, care trebuia se succeda pe cale frâscă la atâtea versari de sange. De aci incolo Smolka suferi multe persecutiuni, in câtu mai pe urma se si cam smintise, câ-ci ii merse si lui cá la multi altii: erá persecutatu nu numai de câtra straini, ci si de câtra multi din a sei, ceea ce dóre multu mai amaru. Rieger, ginere alu repausatului Palacky si pe câtu acesta se aflá in viétia, soçi nedespartitu in bine si in reu, omu cu multa sciintia, dara si cu avutia mare, intocma cum trebuie se fia unu conducătoriu decisu si auctoritativu alu unui poporu in afaceri politice si nationali.

Cu ocaziunea adunarei delegatiuniloru la Buda-pesta, Smolka si Rieger venira acolo, cu ce scopu, acésta e tréb'a lor. Dara nu: redactori si colaboratori de ai diarielorunguresci se inbuldira la locuinti'a lorú cá si la unu locu publicu, cá se le puna o multime de întrebări. Fia-care le dete respunsuri, din care poti alege ori-ce vei voi, in câtu nu scii, de ce se te miri mai multu, de in-pertinenti'a unoru ómeni tie cu totulu straini, cari iti vinu pe capu, cá se stórca dela tine secrete politice si nationali, séu se admiri prudenti'a si tactulu, cu care barbati cá acestia sciu se dea respunsuri cá si ale Pithiei eliniloru: Ibis redibis nunquam per bella peribis.

Intru altele Smolka polonulu fu primitu de câtra unguri cu multa cerimonia si simpatia demonstrativa, anume contra Rusiei, „pe care au se o bata si nimicésca ungurii si polonii.“ Din contra Rieger fu primitu atátu mai rece si cu neincredere, ba unele diarie inpinsera nerusinarea pâna acolo, in câtu întrebá, „cá ce cauta unu Rieger in tiér'a lorú.“ Adeca strainii se nu mai cutédie a veni in tiér'a lorú nici cu pasportu? Astadi cadu chiaru si murii cu cari erá inchisu imperiulu Chinei de câtra alte popóra spre Siberi'a. Ungurii plesnira lui Rieger in faça nu numai panslavismulu, dara si inpregiurarea, cá de ce slavacii din Ungari'a, carii au aceea si limba cu cehii, se cumpere si se citésca diarie si carti dela Prag'a si din Moravi'a veciu'a lorú.

Invasmasiti cu germanii pâna la cutíte, din cauza cá le persecuta limb'a pe mórte, inchidiendu teatrele germane, silindu pe comercianti, cá se nu mai pórtre protocoale si corespondentie nemtiesci, fortiandu pe tinerime, cá se mérga numai la scóle magiare, ungurii au si produsu din partea germaniloru repressalii fórte periculóse pentru tiér'a lorú. Totu acum inse ei dau si slaviloru si romaniloru cu pumnulu in falci. Merge minunatu de bine.

Romania.

Visit'a I. S. R. la tabar'a dela Tiganesci.

Luni, 6/18 Octobru cur., M. S. R. Domnulu, insoçitu de d-lu ministru de resbelu, de d-lu generalu comandantulu divisiei II militare teritoriale, de d-lu inspectoru generalu alu servitiului sanitaru alu armatei si de adjutantulu de servitiu, a pornitu cu trenulu specialu, la 9 jum. óre de diminiétia, la Crivina. Aci, Mari'a Sa Regala a fostu intempinat de dlu generalu Radovici, comandantulu trupelor din tabar'a Tiganesci, si de statulu maioru alu trupelor, de dlu prefectu alu judetiulu Prahova, de dlu primariu alu orasiulu Ploiesci si de unu numerosu publicu. Insoçitu de persónele de mai susu, Maria Sa Regala a mersu in trasura dela gar'a Crivina in tabara, unde a fostu intempinat de cuartierulu generalu si de toti dnii siefi de corpuri, si a luat ací dejunulu. La finele mesei, prea inaltulu nostru Domnu a radicatu unu toastu, esprimandu viu'a placere ce resimte de a se regasi, dupa doue luni de absentia, in mijloculu braviloru si iubitoru sei ostasi. Dlu ministru de resbelu a multamitu in numele armatei, aretandu fericirea ce ea resimte de a vedea éra si in fruntea ei pe augustulu seu comandantu supremu, care, in timpu de pace cá si in resbelu, nu incetédia de a 'i dovedi constant'a sa solitudine, si a beutu in sanetatea MM. LL. RR. Domnulu si Dómn'a.

Domnulu a incalecatu apoi, si, insocitu de întregulu statu-maioru, s'a dusu in centrulu taberei, unde a ordonat a se da semnalulu adunarei generale. Tóte trupele s'au pusu sub arme; in 7 minute infanteria, in 11 minute artileria si cavaleria, au fostu gata si asediate pe frontulu de bandiera.

Mari'a Sa Regala a trecut, dela flanculu dreptu, trupele in revista, care ilu aclamau cu mare entusiasmu. Dupa ce a cercetat cu deamenuntulu insta-

larea taberei, pe care a gasit'o in cele mai bune conditiuni, Maria Sa Regala a inspectatu fiacare parte de trupe in detaliu, si a terminatu inspectiunea printr'o manevra cu focuri a trupelor de infanteria, sustinuta de artileria si cavalerie. Defilarea generala a inchiaietu acésta prima di de inspectiune. In tabara erau presenti: 1-lu si 2-lea batalionu de venatori, alu 2 regimentu de infanteria, alu 7 si 22 regimentu de dorobanti, 4 baterii din 1-lu si 4 baterii din alu 2 regimentu de artileria, alu 2 regimentu de rosiori, si alu 4 de calarasi.

Inainte de plecare, Maria Sa Regala a inspectatu ambulantele, unde se aflau numai 16 bolnavi, si din cari nici unulu de bóla grava. La 5 óre, Maria Sa Regala, tórte satisfacutu de starea in care a gasitu trupele, a pornitu spre gar'a Crivina, si de acolo, cu trenulu specialu, spre Bucuresci, unde a sositu in gar'a Cotroceni, la órele 6 sér'a. (Dupa Monit.)

— Diariele din capitala si din provincia ne aducu si asta-data mai multe sciri, care aru merita se fia reproduse si dincóce cu atátu mai virtosu, cu câtu se citescu aici mai puçine diarie din Romani'a, nu numai din cauza cá unele sunt oprite, ci si mai virtosu, cá porto duplu le scumpesce preste mesura, câ-ci fiacare Nr. costa atáta câtu si o scrisóre simpla, fiinducá, precum observaseramu de nenumerate-ori, aici se mai platesce odata porto postei, cum si adusulu in casa; si noi de aici inca dámu pentru ale nóstre câte 3 cr. de Nr. Scopulu acestei mesuri fiscale este cu ochi cu sprincene. Din acestea cause de aci inainte vomu lasa spatiu mai multu pentru scirile din Romani'a.

Sciri diverse.

— (Necrologu.) Emilia Murasianu, nascuta Silasi, dupa unu morbu greu de patru luni, in 18/6 Octobru isi dede sufletulu seu curatu in manile Creatorului, in etate numai de 32 de ani, lasandu in doliu profundu pe sociulu seu Ioanu Murasianu Gherlénulu, dupa 15 ani de casatoria fericita, pe prea iubitiu fii Alexandru de 12 si Aureliu de 10 ani, unu frate si o sora, neconsolabili. Servitiulu ddieescu alu ingropatiunei ilu indeplinira cinci preoti, in frunte cu rever. sa dn. canonicu gr. catolicu Vas. Popu dela Gherla, asistandu dnii protop. Ioanu Vele, preotii Nic. F. Negrutiu, Vas. Filipu si Ioanu Bocosiu, éra unulu din ddlor V. Filipu tinu asupra sciriului o predica funebrele petrundietória, precumu este si ritualulu resaritanu întregu, de strabate in tóta fiinti'a omului, candu este cexecutatu cu pietate si demnitate impunetória.

Dara vai, romanii din Desiu n'au altu locu de ingropatiune, decâtu pe o ruptura de delu, de unde osementele omenesci sapate prin tempestati torentiali esu la lumina si apoi manate de apa, disparu de pre tiermure in undele Somesului!

Din acésta cauza necalificabile, pentru repausat'a se ceru locu de astrucare in cimiteriulu romano-catholicu.

— (Casatori'a unui preotu celibu) Dupa praxea introdusa in biseric'a greco-catholica din Ungari'a si Transilvani'a, hirotoni'a in preotu se póte da la individi necasatoriti ajunsi in etate de 25 de ani, fara de a fi obligati si la calugaria. Avemu inse câteva exemple de acestea si in biseric'a gr. orientala. Se intempla inse, cá unii din aceia renunçia mai tardiu la preotia si se casatorescu. Unu casu mai próspetu este alu dlui Alexandru Mica, fostu preotu in St. Marghita, care este una din cele mai bune parochii in diecesea Gherlei. Dn. Mica luá in casatoria pe dómn'a Susan'a Murasianu veduv'a repaus. preotu Iacobu Popu, dupace trecu mai antaiu la biseric'a greco-orientala. Lumea de pe la Desiu considera casulu acesta cá nu sciu ce evenimentu estraordinariu si anume cá efectulu absolutismulu eclesiasticu. Dupa noi, efectele absolutismulu potu se fia ori-care altele, numai asia ceva nu. Las' cá mai avemu exemple de acestea câteva de ani 50 incóce, las' cá in canóne nu sunt oprite casatoriile de natur'a acesteia, decâtu numai mai in lăintru in resaritu le-a casionatu la mai multi archierei, cá se oprésca pe preotesele veduve dela adou'a casatoria; dara apoi in dilele nóstre, vedemu cu ochii, cumu in urmarea noveloru teorii juridice, atáti calugari romano-catolici trecendu la alta confesiune se casatorescu, si mai de curendu, in 19 Octobru a. c. dn. Daniulu Eródi, fostu calugaru benedictinu si prof. gimn. in N. Kikinda, se cununa cu domnióra. In biseric'a gr. orientala romanésca curge devreo doi ani prin diaria discussiunea despre casatori'a a dou'a a pretiloru. Nu cá acea a dou'a casatoria ar fi oprita in biseric'a resaritului, dara dupa praxea vechia, preotii casatoriti adou'a óra isi perdu dreptulu de a executa functiunile

adherente preotulu hirotonitu si anume servirea s. liturgie si administrarea santeloru sacramente; dara jurisdictione esterna nu o perdu, ei potu functiona, de ex. cá protopopi, precumu a fostu in epoc'a nóstra între altii, protopopulu Basia din Zarandu, carui si dupa adou'a casatoria i s'a lasatu pe tóta viétia protopopiatulu, pe langa platirea unei taxe de câte 60 galbini.

In totu casulu, unu june clericu dupace ajunge in 25 de ani, se'si examine fórte strictu temperamentulu, se céra si consiliulu intieptu alu barbatiloru matori, bogati in experientia si binevoitori, inainte de a se decide pentru una sau alta stare a vietiei. Ambele ceru sacrificie mari, devotamentu si constantia.

— (Hymen). Dn. Elia Savu, docente la scól'a normala gr.-orient. romanésca din cetatea S. Sebesiu si-a serbatu cununi'a sa cu domnióra Ana Stefanu. Viétia indelunga si fericita!

— (1.129,335 floriní dati uitarei!) Dupa obligatiunile de statu care ambla si cu loteria, se tragu sorti la terminu si cei cu norocu au se'si ia sumele castigate. Dara nu! La tesaurulu (cass'a) Ungariei stá neprimita acésta suma esita la sorti din diverse obligatiuni, anume din cele dela 1834 (metallice) 18,678 fl., dela 1839 116,723 fl., dela 1854 (impr. nation.) la 311,485 fl. obligatiuni italiene Como 2608 fl., dela 1860 sum'a dupa sorti 202,010 fl. si dela cele din 1864 tocma 641,846 fl. Nu le trebuie ómeniloru banii? Ba inca cumu? Dara multi uita a cauta numerii regulatu dintr'unu semestru in altulu. Mari specule se facu cu acésta uitare!

— (Éra si la furci). Harsányi Iosef, omu de ani 29 care omorise in nóptea din 23 Februariu pe postilionulu dela N. Dorog si spoliase post'a de 3032 fl., fu condamnatu de câtra tribunalulu dela Szegszárd in Ungari'a la furci.

— (Invitare.) Dómnelle membre fundatorie, ordinare si onorarie ale Reuniunei femeiloru romane din Mediasiu si giuru, prin acesta sunt invitate la adunarea generale, care se va tinea in 4 Novembre a. c. st. nou la 10 óre a. m. in scol'a gr. cath. din Mediasiu.

Elisabetopole, 1 Octobru 1880.

Susan'a Campeanu,
presiedint'a reuniunei.

— (Tipografiile din capital'a Romaniei.) In dilele nóstre in tóte orasiile mai de frunte ale Romaniei se afla tipografii, aci inse aflamu numai despre cele din Bucuresci, dupa informatiunile „Solidaritatiei“, fóia a Societatiei lucratoriloru tipografi, cá sunt frecventate actualu de urmatoriulu personalu:

Tipografi'a Statului: 53 lucratori, 12 elevi; Academiei Romane: 13 l., 8 el.; Curtii (Pasagiulu Romanu): 7 l., 17 el.; Romanulu (Carol Góbl): 11 l., 7 el.; Socek, Sander et Teclu: 10 l., 1 el.; Thiel et Weiss: 27 l., 8 el.; Centru: 6 l., 11 el.; Tribun'a Romana: 4 l., 6 el.; Moderna Gr. Luis: 9 l., 12 el.; Grecescu: 4 l., 1 el.; Th. Mihaescu: 2 l., 4 el., St. Mihaescu: 11 l., 19 el.; Dor. P. M. Cucu: 4 l., 11 el.; Femeia Romana: 3 l.; Comerciala: 4 l., 2 el.; Nationala: 12 l., 10 el.; Offenberg: 2 l., 4 el.; Hajoetz: 2 l., 3 el.; Binder (Strada Brezoianu): 2 l., 3 el.; Tipografia Amiculu Literaturi: 1 l., 5 elevi.

Cum vedemu, numai Femeia Romana nu se incurca cu elevi.

Bibliografia.

— Colectiune de legi si instructiuni urbariali, relative la Transilvani'a si la cele patru comitate Crasna, Solnocu med., Zarandu, Cetate de petra se publica in Clusiu de câtra dn. judecatoriu reg. Colomanu Horváth in limb'a ungarésca. Editorulu isi impartí cartea sa in 9 capitule incependu cu trei legi din 1871, trecendu la cele din 1877 et 1878 si pâna ce ajunge la cea din 1880. Cartea va fi cá de 10 cóle, éra pretiulu 1 fl. 50 cr., care noue ni se pare exageratu, cá-ci se vinu câte 15 cri pe cóla, candu la noi e lucru mare se se venda cól'a cu 10 cr. Mai pe urma te pomenesci cá vine ministrulu justitiei, buna-óra cá deunadi intr'unu casu analogu si dice: acésta nu este editiune oficiala; câ-ci éca, asia merge pe la noi.

— Errata. In Nr. 82 rubric'a Ungari'a, in locu de subventiune exorbitantu: citește exorbitant a; in locu: si câtu au datu de pomana la monastiri — ci (sed) câtu au datu etc.

Locu deschisu.*)

Satu-mare, 9 Octobru 1880.

Onorata redactiune! „Telegrafulu romanu“ inca din Juliu am tramisu unu respunsu la insultele ce mi s'au facutu in acea fóia, din ocaziunea conferentiei, ce a tñnutu inteligenti'a romana din comitatulu Satmarului in

*) Pentru articli ce esu sub acésta rubrica, redactiunea nu ia nici-o raspundere asupr'a sa. Red.

caus'a limbei romane. Nu sciu se fia publicatu Telegrafulu acelu respunsu, si me rogu, ca se binevoiti a'lu publicá, precum urmédia:

In „Telegrafulu romanu“ s'au publicatu o corespondentia de aici, din 24 Maiu, subsemnata de A.....u despre conferenti'a inteligentiei satmarene, tinuta in caus'a limbei romane. Domnulu Fagarasianu jude la trib. reg. se lauda aici cu acea corespondentia. La aceea a respunde meritoriu, se tine de inteligenti'a satmaréna, eu respondu numai la acele ce me atingu pe mine din acea corespondentia.

Audit'a insusi dn. A—u la mine in casa, cum s'au fostu declaratu societatea academica romana despre opulu meu: Unitatea in limb'a romana, adeca ca acela este compus dupa o sistema ortografica si gramaticale logicu combinata in tote partile ei, ce arata ca autoriulu a facutu profunde si mature meditatuini asupra limbei nostre. Acésta o potu adevéri cu mai multi martori, cari au fostu la mine in casa. Cu tote aceste A—u scrie in corespondenti'a sa, ca eu cu acela la academia am facutu fiasco, séu precum dicu cei de dincolo, fui datu afara.

Eu intre ómeni culti inca nu amu auditu vorbe de aceste. Deci nu se mire nimene, daca nu me punu la disputa, ca se cercu, dia ce motivu si cu ce faci'a omenésca a scrisu aici A—u ceea ce erá diametralu opusu la ceea ce cunoscea. Judece despre asta procedura onoratu publicu, pe care cum se vede, A—u a voitu se'lu scóta din minte. — Despre adevéru declaratiunii citate se póte convinge ori-cine din Analele societatiiei academice, anulu I.

In conferenti'a preliminaru, dupa ce am facutu cunoscutu respunsulu meu la proiectulu comisiunii academice, A—u a fostu acela, care s'au sculatu ántaiu, si luandu in mana respunsulu, a disu, ca este cu totu respectulu, voiesce si elu, ca acela se se publice si se se faca cunoscutu cátu de intensu, apoi, ca elu e necompetente a'lu judecá, — totusi in corespondenti'a sa se pune de judecatoriu, si dice despre acelu respunsu, ca e unu monstru. Aceste sunt verdi si uscate. La aceste respunsulu celu mai nemeritu e, a le constatá numai, si apoi a nu respunde nemicu.

Ba dice d-lu de sub A—u, ca eu nu am spusu, ca cu conferenti'a tinuta voiescu a arata academiei, ca mai sunt si altii cari afla de bunu opulu ce l'am fostu prezentatu academiei, acelu monstru. — La tota conferenti'a nici a vedutu nimenea acelu opu alu meu, éra A—u nu l'a vedutu in viéti'a lui, ca inca nu l'am publicatu, si'lu tinu numai la mine, cu atatu mai puçinu a fostu vorba la conferenti'a, ca acela se'lu accepte séu se'lu respinga cineva; acolo a fostu verb'a despre unu respunsu alu meu filologu la proiectulu comisiunii academice. Aici dara A—u scrie ca celu ce nu scie ce graiesce.

Din alta parte ide'a de a telegrafá la academi'a romana, ca se nu accepte proiectulu comisiunii academice, a fostu ide'a mea, nepotendu-me rabdá, vedendu acelu proiectu, ca se nu'mi esprimu asta dorintia. Inse altii, barbati cu sciintia, fosti professori si competenti in materia, cu cari comunicai ide'a mea, au fostu de parere, ca la asta cauza se atragemu inteligenti'a din totu comitatulu. Asia ide'a conferentiei inteligentiei romane de aici nu e meritulu meu, si din ocaziunea acelei conferentii a'mi adscrie scopuri ce nici le poteamu avea, ne venindu dela mine ide'a conferentiei, este séu a se insielá pe sine, séu a vrea a insielá pe altii.

Inse amu vedutu mai susu, ca societatea academica romana despre opulu meu ce i l'am fostu prezentatu, s'a declarat in modulu celu mai favoritoriu, si asia necum se am ce se aretu, ci chiaru sum cu recunoscintia faci'a de academi'a romana; éra ce atinge opusiorulu ce l'am facutu ca respunsu la proiectulu comisiunii academice, cu acesta doue potu fi: séu are acela

meritulu seu, séu ba. Daca nu are meritulu, ilu potu subscrie cáti romani sunt in acestu comitatu, si'lu póte subscrie si domnulu de sub A—u, totusi nu va ajunge nimicu; éra daca are meritulu, se nu fia subscrisu de nimenea, totusi va avea efectulu seu, ori cátu se fragmenta domnulu de sub A—u. Acesta va ési in aceste dile de sub tipariu*) si academi'a romana va potea judecá, precum si publiculu romanu, daca acela e unu monstru, séu vorbele d-lui de sub A—u sunt vorbe rele.

Eu nu me pricepeamu, ca domnulu A—u si la conferinti'a totu numai peede cautá. Unu membru alu conferintiei, care'lu cunosce mai bine, mi-a spusu, ca densulu e condusu de respectu religiosu, dupa-ce romanii neuniti nu tinu acea ortografia cá unitii.***) Abia credeamu. Inse A—u si in corespondenti'a sa mesteca unirea si neunirea cu literele. Dara acelu calugaru serbu, care a facutu desbinarea intre romanii din Transilvani'a, asia potere magica se fia avutu, ca ur'a ce a inplantatu intre romani, nici preste atatea secle se nu incete? Candu va veni timpulu doritu, ca se fimu cu totii in una biserica romana? Chiaru am desvoltatu asta idea, si o voiu tipari nu preste multu. Acea va face, póte mai buna impressiune la domnulu de sub A—u, candu apoi ca jude va judecá mai cu judecata si in caus'a limbei.

Joane Marcu,
prot. si parochu in Satu-mare.

Post'a redactiunii.

— Budapesta, 12 Octob. F. Dacu dn. P. R. a comisu in Nr. 77—78 plagiatu din opulu Nevelés-tudomány alu dlui profesoru A. Lubrich, sunteti ambii acolo pe locu, tñeti'i cartea de inainte si 'lu convingeti francu despre plagiatu seu. De altumentrea dlui in scrisóra privata aratase limpede, ca ideile ce comunica, sunt imprumutate; dara trebuea se o faca si in articlu, la inceputu sau la urma.

— Din comitatulu Severinului, 1 Octob. Unu fiu din fostulu regimentu granitariu. Una intrega, cea lunga in estrasu. Deocamdata se adevéresce si de cátra alta persóna onorabila, ca nu numai alte alegeri, dara si alegerile deputatiloru dv. la congressu au fostu influentiata prin administratiunea politica.

— Vien'a, 9 Octob. P. Are societatea studentiloru din Lugosiu statute? Sciu profesorii de ea? Dta dici ca sunt lasati in voi'a loru si ca se crescunguresce? Dara parintii loru unde sunt? ca dóra nu sunt toti orfani parasiti? Dara auctoritatile bisericesci? Si in fine 100—150 capi de familie trebue se aiba stari materiali necomparabilu mai mari decátu 2—3 redactori.

— Tecuciu, 23 Septemb. Remai pe pace; nu'ti face atata grija. 29 lei primiti.

— Bucuresci, 6/18 Octob. L. Producte de ale artelor frumóse, de musica, desemnu liniariu si din mana libera (pictura), sculptura, in metalu, pétra, lemnu etc. si mai in scurtu, ori-ce produse artistice esite dela romani din orice

*) E esitu.

**) Dara nu! Dela 1862 de candu s'au adoptatu scrierea cu litere latine, cu ortografia etimologica moderata, fericitulu mitropolitu Andreiu, dupace o studiase bine, o a introdusu in tota archidiecea sa, in tote scótele, in tote actele oficii si in tote cartile compuse si tiparite de atunci incóce prin repausatu. Numai dupa mórtéa lui la vreo trei ani, cátiva individi, dintre carii nici-unulu nu este filologu, ametiti de teoriile seci ale fonetistiloru nemti si placúndu-le a maimuti pe cátiva scriitori din Jasi, toti nefilologi, au inceputu a stricá regulile gramatice si a nu le observá mai de locu. Acea anarchia literaria se încercasera se o introduca si in actele sinodului, inse nu le-a successu. Red.

parte, voru fi primite cu tota placerea si bucuri'a la expositiunea romanesca, ce se va deschide in 27/15 Augustu 1881 aici in Sibiu.

— Bucuresci, totu 18 Octob. Monumentulu fericitulu A. I. Papiu este asediatu la loculu seu de repausu, éra desvelirea solema a remasu pentru anulu vitoriu.

— Clusiu, 10 Octob. Binevoiti a reflecta la publicatiunea din Nr. 78 col. 4.

— Brasiovu, 19 Octob. Pentru monumentulu lui Andreiu se astépta dela dv. cátu mai curend'a incassare a colectei vechi din a. 1864. De aici nu va fi nici o intardiere.

— Budapesta, 11 Octob. I. Pentru foisióra este materialu preste mesura multu, pe câte 3—4 luni inainte, si foisióra nu póte aparé in toti Nrii. Cu memorandumulu despre Andreiu Murasianu ai intardiatu tare pentru anulu acesta. L'ai cunoscutu, ai traitu cu repausatu?

— A. P. in Stulpicani (Bucovin'a). Vocabularie romano-germane de Dr. Polizu et G. Baritiu nu se mai afla de vendiare. Pretiulu loru la librarii a fostu de 3 fl. v. a.

— Sibiu, 12/24 Oct. Primiramu numai a séra. In Nr. v. publiculu va fi satisfacutu.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

22 Octob. st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa calitati	1	hectolitru	fl. 7.30—8.30
Grâu, amestecat	1	„	5.80—6.80
Secura	1	„	5.60—6.—
Papusióiu	1	„	4.40—4.80
Ordiu	1	„	4.10—4.50
Ovesu	1	„	2.——2.30
Cartofi	1	„	1.60—2.—

(41)

1—24

Numai odata

se ofere ocaziune asia de favorabila, de a procura unu orologiu escelentu, cu jumetate pretiulu.

DESFACERE

grandiósá.

Raporturile politice, care s'au ivitu in intregu continentulu Europei, n'au lasatu neatinsa si Elveti'a. Consecenti'a a fostu emigrarea lucuratoriloru in masse, care a periclitatu existenti'a fabricelor. Si fabric'a reprezentata de noi, care e cea dintai si cea mai insemnata fabrica de orológe, a inchisu de o cam data fabricarea sa, incredintandu-ne pe noi cu vendiarea fabricatorulu sale. Aceste asia numitele **orológe-de-buzunariu Washington**, sunt cele mai bune de pe lume, sunt forte elegante gravurate si inrumsetiate si lucrata dupa sistem'a americana. Tote orológele sunt repassate (examinata) pe secunda si garantamu **pentru fiacare 5 ani.**

**Ca dovada a garantiei sigure si a soliditatii celei mai severe, ne obligamu prin ac-
sta in publicu, ca suntemu gata a reprimi si schimba fiacare orologiu, ce nu convine.**

1000 **remontoire de buzunariu**, fara cheie de intorsu la tórta, cu inantela de cristalu, regulate cu acuratetia estrordinara pe secunda; afara de acésta aurite prin electrogalvanismu nou, diprenna cu lantiu si medalionu etc., pretiulu de mai inainte **fl. 25**, acum numai **fl. 10.20** de unulu.
1000 **ancore esemplarie de luesu** din nicol-argintu, pe 15 rubinuri cu cadranuri in emailu, aretoru de secunde, sticla lata de cristalu, **mai inainte cu fl. 21**, acum numai **fl. 7.25** de unulu. **tote repassate pe secunda.**
1000 **orológe-cilindre** inrumsetiate in capsula de nicol-argintu, cu sticla lata de cristalu, pe 8 rubinuri forte finu repassate, diprenna cu lantiu, medalionu si cutie de catifea, **mai inainte fl. 15**, acum numai **fl. 5.60** unulu.
1000 **orológe ancore de argintu** veritabilu de 13 loti, **probatu de oficiulu monetariu c. r.** pe 18 rubinuri, afara de acésta aurite prin electricitate, forte finu regulate. **Orologele au costatu mai inainte fl. 27** acum numai **fl. 11.40** unulu.
1000 **orológe remontoire-Washington** de buzunariu, din argintu greu si veritabilu de 13 loti, probatu la oficiulu c. r. de punciare, pe langa garantia severa, repa-sate pe secunda, cu mecanismu de nicol asia, incátu orológele aceste n'au nici candu lipsa de reparatura. **Orologele aceste au costatu mai inainte fl. 35** si astadi se **capeta cu pretiulu fabulosu de estinu** numai cu **fl. 16**. Afara de acésta langa fiacare orologiu se da gratuitu unu lantiu, medalionu si cutie de catifea.

1000 **orológe pentru domne, de aur** veritabilu, cu 10 rubinuri, **mai inainte cu fl. 40**, acum cu **fl. 20**
1000 **orológe remontoire de aur** veritabilu pentru domni sau domne, **mai inainte cu fl. 100** acum cu **fl. 40**.
650 **orológe de parete** cu incuadratura de emailulu celu mai finu si cu mecanismu de sunatu, **mai inainte cu 6** acum cu **fl. 3.75** unulu repassatu.
650 **orológe desteptátore**, cu aparatu de larma, forte finu regulate, aplicabile si cá orológe pe masa de scrisu, **mai inainte fl. 12** acum numai **fl. 4.30**.

650 **pendule** cu lucru forte finu de sculptura in casulii inalte gotice de lemnu, de intorsu in fiacare a opt'a di, regulate finu pe secunda, forte frumóse si imposante; de óre-ce unu astfelu de orologiu si in 20 de ani mai are pretiu indoitu, se nu lipsésca astfelu de orologiu din nici o familia, mai cu sama pentru ca astfelu de piesa de cabinetu este decoru in fiacare locuintia. Orologele aceste costau mai inainte **fl. 35**, acum numai fabulosulu pretiu exceptionalu de estinu de **fl. 15.75** unulu.

Comandandu cine-va orológe pendule, are se adauge si o arvuna.

Adress'a:

Desfacere de orológe

Fabriciei de orológe Fromm.

Vien'a, Rethenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Auditi, vedeti si mirati-ve!

Marfurile de argintu Britania, primite dela o massa concursuala a unei mari Fabricice de argintu Britania, devenite falita, se dau cu ori ce pretiu, sau mai bine disu gratuitu.

Trimitiendu **fl. 7.** — in bani gata sau cu rambursa ori cine primesce urmatórele **50** obiecte cu a patra parte din valoarea reala, si adeca:

Bucati	6	Cutite de masa	escelente, manunchiu de argintu Britania, cu cutitari adevérat englesesci	} Tote 50 obiecte au costatu mai inainte 25 floreni si costa acum numai floreni 7.
"	6	Furcutie de cele mai fine,	argintu Britania, dintr'o bucata.	
"	6	Linguri de mancare	de argintu Britania, grele si massive.	
"	12	Linguritie de cafea	de argintu Britania, de cea mai buna calitate.	
"	6	Sustitóre de cutite	de argintu Britania, de cea mai buna calitate.	
"	1	lingura mare de lapte	de argintu Britania, massiva	
"	1	lingura mare de supa	de argintu Britania, grea.	
"	9	Tave de prezentatu,	ciselate forte finu.	
"	2	Sfesnice de masa de salonu	Britania pline de efectu.	
"	1	corfa de pane	massiva de argintu Britania.	

Tote 50 obiecte sunt fabricate din celu mai finu si celu mai solidu argintu Britania, care este uniculu metalu ce ce esista pe lume, care in veci remane albu si nu se póte deosebi de argintulu adevératu nici dupa o folosire de 30 ani; **pentru acésta garantédia.**

Afara de aceste mai sunt:

18	cutite, furcutie si linguri	de argintu Britania, câte 6 bucati tote 18 la olalta	fl. 3.75.
6	linguri mici de cafea	de argintu Britania, mai inainte cu fl. 3.—	acum numai cu fl. —.60
1	lingura de supa	" " " " " " " "	3.— " " " " 1.—
1	lingura de lapte	" " " " " " " "	1.50 " " " " —.50
6	tave	" " " " " " " "	5.— " " " " 1.50
6	sustitóre de cutite	" " " " " " " "	4.50 " " " " 1.50
1	cutiea de zacharu	" " " " " " " "	4.— " " " " 1.20
1	pareche sfesnice	mai mari de " " " " " " " "	2.— si fl. 3.—
1	clopotielu de masa	de argintu Britania mai inainte cu fl. 4.—	acum numai cu fl. 1.60
1	pabaru de oua	" " " " " " " "	— .60 " " " " —.30
1	pipernitia si salacitia	" " " " " " " "	2.50 " " " " —.75
1	Carafine pentru otietu si uleiu,	de argintu Britania mai numvi fl. 3.50 si fl. 4.50	
1	uneaita de focu	grea de pusu pe masa, mai inainte cu fl. 3.—	acum numai cu fl. —.95.

Cane de cafea si tea a fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zacharu a cr. 35, 50, 80, fl. 1; cutii de zacharu a 2.80; presaratoriu de zacharu a cr. 25, 40, 75, 90, fl. 1; carafine de otietu si uleiu a fl. 2, 4; cutii de untu a cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.— inca si alti articuli nenumerati.

Cá dovada, cá anunciulu meu

nu este insielatoria,

(40) 1—24

me deobligu prin acésta in publicu, **daca marfa nu convine, a o rentóre: fara nici o greutate.** Indreptu la epistolele de multiamta ce mi-au venitu, si pe cari imi voiu permite ala publica successivu. — Cine doresce deci a primi pe banii sei o marfa buna si solida si nu lapedatura, se se adressedie numai cátra

A. Fraiss,

Vien'a, Rethenthurmstrasse 9, vis-á-vis de palatulu archiepiscopescu.

Editoru si redactoru responsabilu: **G. Baritiu.**
Tipariulu lui **W. Kraft.**